

**ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ У ТЕХНІЧНИХ
УНІВЕРСИТЕТАХ:
АКТУАЛЬНІСТЬ ІНТЕГРАТИВНОГО ПІДХОДУ**

УДК 378.147 – 044.247(045)

DOI: 10.12958/2227-2747-2019-2(171)-32-42

Рудіна Марина Володимирівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської філології і перекладу
Національного авіаційного університету
м. Київ, Україна
rudinamv@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-7338-6475>

Вступна кампанія 2019 р. в Україні вкотре показала, що вища освіта за спеціальністю «Філологія» є затребуваною. За матеріалами Інформаційної системи «Вступ. ОСВІТА. UA», рейтинг освітніх галузей і відповідних спеціальностей за кількістю поданих заяв на здобуття ступеня бакалавра на основі повної загальної середньої освіти за всіма формами навчання такий: «Управління та адміністрування» – 135090 осіб, «Інформаційні технології» – 115228, «Гуманітарні науки» – 88103 (Вступ. Освіта. UA. Рейтинг спеціальностей за кількістю поданих заяв, 2019). Відомості, отримані з Єдиної Державної Електронної Базы Освіти (ЄДЕБО, 02.09.2019), свідчать, що на спеціальність «Філологія» з усіх гуманітарних наук припадає 67957 заяв (понад 77 %). У Довіднику ВНЗ (Довідник ВНЗ, 2019) «Філологія» представлена в 151 закладі вищої освіти, які пропонують 438 спеціальностей за кодом 035, підготовку з іноземних мов (переклад включно).

Постанова МОН України № 266 від 29.04.2015 р. «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (Постанова МОН України, 2015) затвердила шифр галузі «Гуманітарні науки» 03, код спеціальності «Філологія» – 035, що ускладнило процес аналізу спеціалізації «іноземна мова, переклад», адже в активному освітньому полі сполуки «галузевий переклад», «фахівець з галузевого перекладу» тощо залишаються, абітурієнти ж найчастіше

обирають для навчання філології (іноземні мови) університети, які мають різне галузеве спрямування (авіаційний, економічний, політехнічний тощо).

На нашу думку, зазначене зумовлює потребу дослідження проблеми вибору студентами філологічної освіти саме в технічних університетах та посилює актуальність інтегративного підходу, на основі якого й буде формуватися іншомовна компетентність у сукупності з галузевими знаннями.

Різні аспекти інтегративності в освіті досліджуються і вітчизняними, і зарубіжними науковцями (Вознюк, 2009; Дубасенюк, 2009; Євтух, 2014; Лузік, 2010; Huber, 2004; Klein, 2005; Rhodes, 2010). Освітняни використовують значний перелік словосполучень: інтегровані навчальні курси, інтеграція знань, інтегративне навчання, інтегративний підхід, інтегративне середовище тощо.

Визначаючи актуальність інтегративного підходу в університетській освіті філологів, акцентуємо увагу на важливих, з нашої точки зору, наукових узагальненнях. Так, в «Енциклопедії освіти» зазначено, що інтегративний підхід веде до інтеграції змісту освіти, тобто доцільного об'єднання його елементів у цілісність, ... результатом ... можуть бути цілісні знання різних рівнів (Енциклопедія освіти, 2008).

На думку Вознюк О.В. і Дубасенюк О.В., сукупність теоретичних положень стосовно феномена інтеграції в сучасній педагогіці, об'єднана поняттям «інтегративний підхід»: раніше самостійні елементи поєднуються та певним чином синтезується у цілісну систему на основі встановлення функціональних взаємозв'язків, взаємного переходу та доповнення, керування, зближення теорій навчання і виховання, об'єднання в системах організації освіти та її змісту (Вознюк, 2009; Дубасенюк, 2009).

Родес Т. вважає, що інтегративне навчання формує в студентів уміння будувати прості зв'язки між різними ідеями й досвідом, здатність переносити навчальний досвід у нові ситуації, що виникають у контексті академічного навчання та за його межами (Rhodes, 2010).

Отже, інтегративний підхід є підґрунтям процесу набуття студентами іншомовної компетентності як результату навчання. Ми припускаємо, що саме інтеграція галузевих «технічних» знань із іншомовною компетентністю в інтегративний актив знань є тим пріоритетом, якому віддають перевагу абітурієнти, обираючи університет для навчання за спеціальністю «Філологія» 035, проте цей аспект залишається малодослідженим.

Вважаємо, що вивчення думки студентів про мотивацію вибору закладу вищої освіти з метою набуття сучасних компетентностей для успішної майбутньої професійної діяльності сприятиме розширенню наукової аргументації актуальності інтегративного підходу в освіті.

Мета статті полягає у виявленні потреби в інтегративному підході в підготовці студентів-філологів як фахівців з іноземної мови й перекладу для різних галузей промисловості, науки, культури, суспільного життя та аргументація актуальності його впровадження в університетській освіті.

Стаття ґрунтується на аналізі праць вітчизняних і зарубіжних науковців про інтегративний підхід в освіті, вивченні інформації сайтів технічних університетів України стосовно філологічної освіти (іноземні мови), результатах анкетування студентів про мотивацію вибору університету, наукових методах конкретизації та узагальнення.

Актуальність аналізу університетського освітнього поля України зумовлюється змінами у вищій освіті й породженими сьогоденням університетів протиріччями, серед яких ми виокремлюємо такі: 1) тривала традиційність навчальних планів поступово набуває ознак інноваційності освітніх програм, позначена орієнтацією на світові освітні стандарти (наприклад, зміни, унормовані Наказом МОН № 977 від 11.07.2019 р. «Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (Наказ МОН № 977, 2019); 2) стрімко зростає конкуренція ЗВО стосовно залучення абітурієнтів, а конкурентоспроможність випускників університетів – і бакалаврів, і магістрів – часто не відповідає потребам ринку праці; 3) інертність

«словесних» технологій навчання іноземних мов і перекладу посилюється відставанням інформаційно-технологічного забезпечення університетської освіти від уже опанованих студентами інформаційно-комунікативних засобів отримання навчальної інформації, а отже й набутих компетентностей і навичок. Зазначені протиріччя впливають на освітню діяльність більшості вітчизняних ЗВО, проте рейтинги університетів, які подає МОН України, висвітлюють принципово різну результативність.

Постає закономірне запитання: «На що саме орієнтуються абітурієнти, обираючи університет для навчання за спеціальністю «Філологія», зокрема іноземні мови і переклад?». Серед «критеріїв» вибору, безсумнівно, і досвід батьків, і відомості від друзів та знайомих, і просто спонтанне рішення тощо.

Досліджуючи проблему, ми виходили в першу чергу з того, що сучасна молодь орієнтується на інформаційні ресурси. Матеріали сайтів 8 університетів, які готують фахівців для різних галузей промисловості, у тому числі й філологів (іноземні мови), і які традиційно вважаються технічними, дають підстави для певних висновків стосовно вибору абітурієнтами саме цих закладів для здобуття філологічної освіти.

Наприклад, сайти п'яти університетів – Гуманітарно-педагогічний факультет Національного університету біоресурсів і природокористування України (Сайт Гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України, 2019); Інститут комп'ютерних наук та інформаційних технологій Національного університету «Львівська політехніка» (Сайт Інституту комп'ютерних наук та інформаційних технологій Національного університету «Львівська політехніка», 2019); Факультет лінгвістики Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Сайт Факультету лінгвістики Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», 2019); Факультет соціально-гуманітарних технологій Національного технічного університету «Харківський політехнічний

інститут» (Сайт Факультету соціально-гуманітарних технологій Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», 2019); Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету (Сайт Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету, 2019) – подають інформацію про підготовку філологів коротко, іноді лише позначено, що така спеціальність пропонується.

Сайти інших закладів містять більш широкую інформацію. Так, на ресурсі Факультету економіки та права Національного транспортного університету розміщено: відомості про спеціальність «Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)»; Освітню програму «Англійська мова і література, німецька мова, переклад» у вигляді презентації; привабливу мотивацію навчання майбутній професії – розширення міжнародної співпраці, стабільні контакти із зарубіжними партнерами, збільшення потоку туристів із країн Європи, професійне спілкування при веденні ділових переговорів, актуальність перекладу технічної й економічної документації, що зумовлює потребу у фахівцях з перекладу, які вільно володіють іноземними мовами, сприяють налагодженню партнерських стосунків із зарубіжними інвесторами і підприємствами в транспортно-дорожньому комплексі та забезпеченню підтримки й захисту інтересів України в цій галузі. Професія перекладача визнається однією з найпрестижніших і конкурентоспроможних як в Україні, так і в усьому світі. Конкретизовано, що з 2009 р. в Національному транспортному університеті ведеться підготовка фахівців-перекладачів для транспортно-дорожнього комплексу України (Сайт Факультету економіки та права Національного транспортного університету, 2019).

На сайті Навчально-наукового інституту гуманітарних і соціальних наук Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» кваліфікацію фахівців названо так: усний перекладач у галузі науки і техніки; перекладач-референт науково-технічних текстів; перекладач-менеджер на

підприємстві; перекладач-редактор науково-технічних текстів; перекладач-консультант у галузі науково-технічних текстів; перекладач науково-технічної літератури; викладач вищої школи. Представлено узагальнений об'єкт діяльності фахівців-філологів: забезпечення письмової і усної комунікації та інформації в різних галузях економіки, науки, техніки шляхом перекладу різноманітних за змістом і жанром текстів іноземною і державною мовами (Сайт Навчально-наукового інституту гуманітарних і соціальних наук Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», 2019). Отже, сукупно сайт університету подає важливу для абітурієнта інформацію в аспекті здійснення вибору майбутньої професійної діяльності.

Найбільш інформативним стосовно спеціальності «Філологія», на нашу думку, є сайт Міжнародного науково-технічного університету імені академіка Юрія Бугая, який повідомляє, що «сьогодні філологи викладають у школах, працюють журналістами, очолюють PR-агенції, займаються маркетингом. Вони перекладають і редагують тексти, роблять рекламу, вчать діловому спілкуванню і красномовству співробітників різних компаній, управляють роботою веб-сайтів та блогів. Вони також працюють на посадах спічрайтерів для політиків, навчають українській мові іноземних студентів, ведуть діловодство. Філологи працюють у БУДЬ-ЯКІЙ сфері, яка потребує професійного володіння і роботи з усним і письмовим текстом..., англійська ... є найважливішим засобом не тільки міжнародного спілкування всіх видів (випадкового і цілеспрямованого, формального і неформального, комерційно-промислового, політичного, дипломатичного тощо), але і засобом поширення наукових досліджень і професійного знання в цілому. Цей високий статус англійської мови в усьому світі вимагає високих стандартів викладання і навчання. «Філологія (англійська мова)» – це спеціальність для підготовки бакалаврів і магістрів з найбільш широким охопленням філологічних дисциплін (Сайт Міжнародного науково-технічного університету імені академіка Юрія Бугая, 2019). Докладна цитата ілюструє, як університет, з одного боку, професійно залучає абітурієнтів, з

іншого – детально позначає сферу майбутньої діяльності свого випускника. Також зазначено, що навчання, орієнтоване на підготовку висококваліфікованих фахівців із філологічних наук, які можуть працювати в різних сферах народного господарства, забезпечить випускникам успішну організацію як власного бізнесу, так і працевлаштування в різних структурах економіки України, а інтеграція навчальної, наукової й виробничої діяльності забезпечить відповідний потребам ринку праці рівень підготовки фахівця. Подано для ознайомлення в повному обсязі навчальні плани бакалаврів і магістрів, додаткові курси й ін. На залучення абітурієнтів спрямовано й ілюстративний матеріал «Можливі позиції на ринку працевлаштування за спеціальністю «Філологія (англійська мова)». Визначено чотири складових, кожна з яких представлена трьома професіями: педагогічна (освітні і культурні установи) – викладач, репетитор, консультант по написанню курсових і дипломних робіт; інтернет-технології – редактор, спеціаліст по формуванню контенту, розробник машинних мов; бізнес-складова (підприємства всіх галузей і форм власності) – перекладач, спеціаліст по бізнес-спілкуванню; спеціаліст по ораторському мистецтву та мистецтву ведення переговорів; засоби масової інформації – рецензент, журналіст, редактор (Сайт Міжнародного науково-технічного університету імені академіка Юрія Бугая, 2019).

Отже, матеріали сайтів університетів інформують про підготовку затребуваного економікою фахівця-філолога з широкою перспективою працевлаштування, при цьому акцентовано, що галузевий аспект університетської освіти посилює конкурентоспроможність випускників.

Зазначене висвітлює актуальність і значущість інтегративного підходу в навчанні студентів в університеті за спеціальністю «Філологія», оскільки опанування іноземної мови для професійної діяльності, представленої переліком сучасних (і майбутніх) професій, визначає нагальну потребу високоефективних освітніх методів, методик, технологій, засобів навчання, взаємозумовленість і доцільність яких забезпечується методологічними

засадами університетської освіти, її «організаційною єдністю й цілісністю» (Лузік, 2010), «інтегративним активом знань» як результатом (Євтух, 2014).

З метою перевірки висунутого припущення протягом трьох років нами досліджувалася думка студентів-філологів четвертого курсу Національного авіаційного університету. До анкетування було залучено 112 осіб (2017 р. – 32, 2018 р. – 34, 2019 р. – 46). Анкета містила 5 запитань, відповіді на які, на нашу думку, відбивають мотивацію вибору університету, опосередковано позначають бажану професію як реалізацію особистісної мети навчання студента. Анкетованим не надавалися інструкції, бо важливим є будь-який варіант мотивації, досвід навчання в університеті сприяв вираженості думок.

Анкета передбачала один варіант відповіді на кожне із запитань. Узагальнивши відповіді на запитання «Чому Ви обрали навчання за спеціальністю «Філологія» саме в нашому університеті?», ми виокремили такі позиції: планую бути перекладачем в авіаційній галузі, цікавить авіаційна тематика, цікавить технічний переклад – 51,8 %; високий рейтинг університету – 26,8 %; планую бути викладачем англійської мови в університеті – 11,6 %; вплинули рекомендації в Інтернеті – 4,5 %; за відгуками знайомих – 1,8 %; випадковий вибір, наявність бюджетного місця по 0,9 %. Отже, понад 90 % студентів обрали вивчення філології в НАУ мотивовано, пов'язуючи з навчанням майбутню професійну діяльність. Цей показник свідчить про високий ступінь довіри студентів педагогічному колективу університету, мотивований освітній вибір. Друге запитання «Яку професійну діяльність Ви плануєте обрати після завершення навчання в університеті?» спрямоване на отримання інформації, яка опосередковано вказує на самооцінку випускниками особистої іншомовної компетентності, а саме: якій із можливих професій вони віддають перевагу (від 1 до 5 місця) – перекладач авіаційної галузі, фахівець із художнього перекладу, фахівець із синхронного перекладу незалежно від галузі, викладач іноземної мови у закладі вищої освіти, учитель іноземної мови. Третє запитання ґрунтувалося на зазначених у попередньому видах професійної діяльності й було

сформульовано так: «Якщо реальна пропозиція професійної діяльності від роботодавця не співпадатиме з бажаною, позначте рейтинг тих, яким Ви віддасте перевагу?». На нашу думку, це запитання спонукало студентів замислитися над якістю власної підготовленості до професійної діяльності.

Перебіг роботи з анкетною показав, що в основному студенти поставилися до опитування із зацікавленням, питання змусили їх задуматися про бажані професії та реальний ринок праці, через що на анкетування було витрачено більше часу, ніж ми передбачали. Вибір студентів за 2-3 запитаннями анкети представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Вибір студентів за 2-3 запитаннями анкети

Рейтингове місце Види професійної діяльності	Яку професійну діяльність Ви плануєте обрати після завершення університету (рейтингове місце – % виборів)					Якщо вибір професійної діяльності не співпадатиме з бажаним, яким Ви віддасте перевагу (рейтингове місце – % виборів)				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
перекладач авіаційної галузі	56,3	31,3	6,3	6,3	0,0	50,0	31,2	18,7	0,0	0,0
фахівець з художнього перекладу	12,5	18,7	37,5	18,7	12,5	6,3	12,5	37,5	25,0	18,7
фахівець з синхронного перекладу незалежно від галузі	25,0	12,5	25,0	0,0	37,5	25,0	12,5	18,7	25,0	18,7
викладач іноземної мови у ЗВО	6,3	31,2	37,5	12,5	12,5	25,0	18,7	25,0	18,7	12,5
вчитель іноземної мови	12,5	6,3	0,0	43,7	37,5	0,0	18,7	0,0	25,0	56,2

Результати першого і другого рейтингових місць умовно віднесено нами до високого рівня вибору, третього й четвертого – до задовільного, п'ятого – до низького. Вибори високого і задовільного рівнів у сукупності

вказують на тенденцію запиту студентів щодо змісту освіти за спеціальністю. Рівні констатують результат, не несуть оціночно-емоційного змісту.

Вибір високого рівня за позицією «перекладач авіаційної галузі» зробили 87,6 % студентів, задовільного рівня – 12,6 %, низький відсутній. За позицією «фахівець з художнього перекладу» вибір високого рівня – 31,2 %, задовільного – 37,5 %; низького – 12,5 %. Стосовно позиції «фахівець з синхронного перекладу незалежно від галузі»: високий рівень – 37,5 %, задовільний – 25,0 %, низький – 37,5 %. За позицією «викладач іноземної мови у ЗВО»: високий рівень – 37,5 %, задовільний – 50,0 %, низький – 12,5 %. За позицією «вчитель іноземної мови»: високий рівень – 18,8 %, задовільний – відсутній, низький – 81,2 %.

Узагальнюючи, відзначимо, що безсумнівним пріоритетом є прагнення працювати перекладачем в авіаційній галузі. Позиція-аутсайдер – вчитель іноземної мови – 81,2 %. Результат ідентичний показнику спеціального опитування студентів за напрямом підготовки 6.020303 «Філологія» (84 особи II-IV курсів) щодо роботи вчителем у школі, проведеному нами в 2018 р: в основному не планують працювати вчителем – близько 80 %, проте 19 % розглядають педагогічну діяльність як можливу (Рудіна, 2018).

Оскільки, доцільність третього запитання зумовлювалася потребою запобігання переоцінці студентами особистих амбіцій щодо майбутньої професійної діяльності й спрямування на роздуми про реальні пропозиції для фахівців-філологів, то порівняння рівнів виборів за 2 і 3 запитаннями дозволяє з'ясувати розуміння студентами перспективи працевлаштування.

Отже, якщо вибір професійної діяльності не співпадатиме з бажаним, то 81,2 % все ж віддадуть перевагу «перекладачеві авіаційної галузі» – високий рівень, на задовільному рівні – 18,7 %, на низькому – немає виборів. За позицією «фахівець з художнього перекладу» вибір високого рівня – 18,8 %, задовільного – 62,5 %; низького – 18,7 %. Стосовно позиції «фахівець з синхронного перекладу незалежно від галузі»: високий рівень – 37,5 %, задовільний – 42,7 %, низький – 18,7 %. За позицією «викладач іноземної

мови у ЗВО»: високий рівень – 43,7 %, задовільний – 43,7 %, низький – 12,5 %. За позицією «вчитель іноземної мови»: високий рівень – 18,7 %, задовільний – відсутній, низький – 81,2 %. Результати зведено в таблицю для порівняння вибору студентів за рівнями (таблиця 2).

Таблиця 2

Вибір студентами видів професійної діяльності (за рівнями)

Питання анкети Вибори студентів	Рівні (%)					
	високий		задовільний		низький	
	2	3	2	3	2	3
перекладач авіаційної галузі	87,6	81,2	12,6	18,7	0,0	0,0
фахівець з художнього перекладу	32,1	18,8	37,5	62,5	12,5	18,7
фахівець з синхронного перекладу незалежно від галузі	37,5	37,5	25,0	42,7	37,5	18,7
викладач іноземної мови у ЗВО	37,5	43,7	50,0	43,7	12,5	12,5
вчитель іноземної мови	18,8	18,7	0,0	0,0	81,2	81,2

Таблиця показує, що серед бажаних перспектив (2-е запитання анкети) – перекладач авіаційної галузі (пріоритетний вибір), перекладач в будь-якій галузі, викладач іноземної мови. Вибір студентами-філологами професійної діяльності відповідно до пропозицій реального ринку праці (3-є запитання) також зорієнтований на галузевий переклад (у тому числі, і художній), професію викладача. Відзначимо, що показник вибору професії вчителя іноземної мови за обома запитаннями однаковий і, безсумнівно, значимий, адже понад 18 % вважають за можливе працювати в школі.

Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що молодь, обираючи філологічну освіту в університетах із галузевим спрямуванням, усвідомлює переваги власної професійної діяльності на сучасному ринку праці. Уміння перекладу в межах професії значно підвищують конкурентність фахівців,

розширюють сферу затребуваності спеціалістів, дозволяють реалізувати особистісні пріоритети та амбіції.

Зазначене актуалізує впровадження інтегративного підходу в навчанні студентів-філологів, оскільки на його засадах забезпечується цілісність таких складових, як: значний обсяг змісту освіти (власне іноземна мова, галузева лексика, переклад як навчальна дисципліна, методика викладання іноземної мови у сфері вищої й середньої освіти, психологічні й педагогічні знання); інноваційні методики й технології формування іншомовної й перекладацької компетентності; сучасне інформаційне забезпечення університетської освіти; державно-правове регулювання законодавчого супроводу галузі. Очевидно, що фахівець будь-якої галузі, вільно володіючи іноземними мовами, має суттєві переваги як у професійних дискурсах, так і професійній діяльності в цілому. Ринок праці за умов глобалізації стрімко вийшов за межі держав, вимагає одночасно широкої галузевої компетентності й вузької спеціалізації, що, на думку І. Кроуфорда, і з нашої точки зору також, спонукає фахівців будь-якої професії навчатися співробітництву, оскільки знання міжкультурної комунікації, здатність ефективно її використовувати допомагають долати культурні відмінності, пом'якшують проблеми, сприяють досягненню більш гармонійних, продуктивних професійних відносин (Crawford, 1993).

Отже, актуальність упровадження інтегративного підходу в навчання студентів-філологів у технічних університетах очевидна. Інтегративний підхід, як методологічний базис ефективного набуття студентами іншомовної компетентності як результату навчання в технічному університеті, не лише сприятиме подоланню протиріч, зумовлених змінами у вищій освіті, але й успішній професійній реалізації фахівців на основі особистісного вибору.

Оскільки два інших запитання анкети з'ясували переваги студентів стосовно навчальних курсів з проєкцією на професійну діяльність та їхні побажання щодо збільшення навчальних годин за тим чи іншим навчальним курсом (основним, спецкурсом, курсом за вибором), то аналіз результатів

плануємо висвітлити в наступних публікаціях з метою комплексного вивчення науково-методичних аспектів інтегративного підходу в освіті студентів-філологів у технічних університетах.

Література

Вознюк О.В., Дубасенюк О.В. Цільові орієнтири розвитку особистості у системі освіти: інтегративний підхід: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 684 с.

Довідник ВНЗ. URL: <http://osvita.ua/vnz/guide/search-17-0-0-133-150.html> (дата звернення 02.09.2019)

Енциклопедія освіти / гол. редактор В.Г. Кремень ; Акад. пед. наук України. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

Євтух М.Б., Лузік Е.В., Ладогубець Н.В., Ільїна Т.В. Педагогічна психологія: підручник / за ред. М.Б. Євтуха. Київ : Кондор-Видавництво, 2014. 420 с.

ЄДЕБО 02.09.2019. URL: <https://vstup.osvita.ua/spec/1-40-1/0-0-1483-0-0-> (дата звернення 02.09.2019)

Вступ. Освіта. UA. Рейтинг спеціальностей за кількістю поданих заяв. URL: <http://osvita.ua/consultations/bachelor/65128/> (дата звернення 02.09.2019)

Лузік Е.В. Інтегративний навчальний курс як теоретико-методологічна основа професійного становлення творчої особистості фахівця в системі вищої технічної освіти. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRNso_gum/Vnau_pp/%202010_3/lusik.pdf (дата звернення 23.08.2019)

Наказ МОН № 977 від 11.07.2019 р. «Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE33851.html (дата звернення 02.09.2019)

Постанова МОН України № 266 від 29 квітня 2015 року «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється

підготовка здобувачів вищої освіти». URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF> (дата звернення
02.09.2019)

Рудіна М. Навчання студентів за спеціальністю «Філологія» як молодих учителів іноземної мови нової української школи. Вісн. Національного авіаційного ун-ту. 2018. Вип. 2(13): Педагогіка. Психологія: збірник наук. праць. Київ. С. 70 – 76.

Сайт Гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України. URL:
<https://nubip.edu.ua/> (дата звернення 02.09.2019)

Сайт Інституту комп'ютерних наук та інформаційних технологій Національного університету «Львівська політехніка». URL:
<http://ip.edu.ua/ikni> (дата звернення 02.09.2019)

Сайт Міжнародного науково-технічного університету імені академіка Юрія Бугая. URL: <https://www.istu.edu.ua/філологія/> (дата звернення 02.09.2019)

Сайт Навчально-наукового інституту гуманітарних і соціальних наук Національного технічного університету «Дніпровська політехніка». URL:
<http://humsocs.nmu.org.ua/ua/> (дата звернення 02.09.2019)

Сайт Факультету економіки та права Національного транспортного університету URL: <http://www.ntu.edu.ua/pidrozdili/fakulteti/> (дата звернення 02.09.2019)

Сайт Факультету лінгвістики Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» URL:
<https://kpi.ua/fl>. (дата звернення 02.09.2019)

Сайт Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету. URL: <http://gmi.nau.edu.ua/> (дата звернення 02.09.2019)

Сайт Факультету соціально-гуманітарних технологій Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». URL:

<http://www.kpi.kharkov.ua/ukr/osvita/fakulteti/> (дата звернення 02.09.2019)

Токарєва А.В. Інтегративне навчання як один з перспективних напрямів розвитку сучасної вищої освіти. Вісн. Дніпропетровськ. ун-ту імені Альфреда Нобеля. 2014. Вип. 2(8): Педагогічні науки. С. 184 – 187.

Crawford L.W. Language and literacy learning in multicultural classrooms. Boston: Allyn & Bacon, 1993. 457 p.

Huber M. Integrative Learning: Mapping the Terrain / M.T. Huber, P. Hutchings. – Washington, DC: Association of American Colleges and Universities, 2004. 32 p., p. 9.

Klein J. Integrative Learning and Interdisciplinary Studies / J.T. Klein // Peer Review, 2005. № 7 (4). p. 8 – 10.

Rhodes T. Assessing Outcomes and Improving Achievement: Tips and Tools for Using Rubrics / T.L. Rhodes. – Washington, DC: Association of American Colleges and Universities, 2010. 51 p.

References

Vozniuk, O. V., Dubasenuik O. V. (2009). Tsil'ovi orientyry rozvytku osobystosti u systemi osvity: integratyvnuy pidhid: monografiia [Target-setting of person's development in educational system: integrative approach: manuscript]. – Zhytomyr : Vyd-vo ZDU im. I. Franka [in Ukrainian].

Dovidnyk VNZ. URL: <http://osvita.ua/vnz/guide/search-17-0-0-133-150.html> (data zvernennya 02.09.2019) [in Ukrainian]

Entsiklopedia osvity (2008) gol. redaktor: V. G. Kremen' ; Akad. ped. nauk Ukrainy. Kyiv: Urinkom Inter [in Ukrainian].

Evtukh, M. V., Luzik E. V., Lyadogubets N. V., Il'ina T. V. (2014) Pedagogichna psychologiia: pidruchnyk [Pedagogical psychology: textbook]. Kyiv: Kondor-Vydavnytstvo [in Ukrainian].

EDEBO 02.09.2019. URL: <https://vstup.osvita.ua/spec/1-40-1/0-0-1483-0-0-> (data zvernennya 02.09.2019) [in Ukrainian]

Vstup. OSVITA. UA. URL: <http://osvita.ua/consultations/bachelor/65128/>
(data zvernennya 02.09.2019) [in Ukrainian]

Luzik, E. (2010) Integratyvnyi navchal'nyi kurs yak teoretyko-metodologichna osnova profesijnogo stanovlennya tvorchoi osobystosti fahivtsya v systemi vyshchoi tehnicnoi osvity. [Integrative training course as theoretical and methodological basis of professional formation of creative specialist in the system of higher technical education]. Retrieved from: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/Vnau_pp/2010_3/lusik.pdf [in Ukrainian]

Nakaz MON № 977 vid 11.07.2019. "Pro zatverdzhennya Polozhennya pro akredytatsiju osvitnih program, za yakymy zdijsniuetsya pidgotovka zdobuvachiv vyshchoi osvity". URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE33851.html
(data zvernennya 02.09.2019) [in Ukrainian]

Postanova MON Ukrainy № 266 vid 29 kvitnya 2015 r. "Pro zatverdzhennya pereliky galuzey znan' I spetsial'nostej, za yakymy zdijsniyetsya pidgotovka zdobuvachiv vyschoi osvity". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF> (data zvernennya 02.09.2019) [in Ukrainian]

Rudina, M. (2018) Navchnnya studentiv za spetsial'nistiu "Filologiya" yak molodyh uchyteliv inozemnoi movy novoi ukrains'koi shkoly [Teaching students of specialty "Philology" as young teachers of foreign language of The New Ukrainian School]. Visnyk Natsionalnogo aviatsiinogo universytetu. Seriya: Pedagogika. Psihologiya: zb. nauk. pr. Kyiv. Vyp. 2 (13). S. 70 – 76. [in Ukrainian]

Sait Gumanitarno-pedagogichnogo fakul'tetu Natsional'nogo universytetu bioresursiv I pryrodokorystyvannya Ukrainy. URL: <https://nubip.edu.ua/> (data zvernennya 02.09.2019) [in Ukrainian]

Sait Instytutu kompjuternih nauk ta infirmatsijnyh tehnologij Natsional'nogo universytetu «L'vivs'ka politehnika». URL: <http://lp.edu.ua/ikni>
(data zvernennya 02.09.2019) [in Ukrainian]

Sait Mizhnarodnogo naukovo-tehnichnogo universytetu imeni akademika Juriya Bugaja. URL: <https://www.istu.edu.ua/fililogija/> (data zvernennya 02.09.2019) [in Ukrainian]

Sait Navchal'no-naukovogo instytutu gumanitarnyh I sotsial'nyh nauk Natsional'nogo tehnichnogo universytetu "Dniprovs'ka politehnika". URL: <http://humsocs.nmu.org.ua/ua/> (data zvernennya 02.09.2019) [in Ukrainian]

Sait fakul'tetu ekonomiky ta prava Natsional'nogo transportnogo universytetu. URL: <http://www.ntu.edu.ua/pidrozdili/fakulteti/> (data zvernennya 02.09.2019) [in Ukrainian]

Sait fakul'tetu lingvistyky Natsional'nogo tehnichnogo universytetu Ukrainy "Kyivs'kyj politehnichnyj instytut imeni Igirya sikors'kogo" URL: <https://kpi.ua/fl>. (data zvernennya 02.09.2019) [in Ukrainian]

Sait fakul'tetu lingvistyky ta sotsial'nyh komunikatsij Natsional'nogo aviatsijnogo universytetu. URL: <http://gmi.nau.edu.ua/> (data zvernennya 02.09.2019) [in Ukrainian]

Sait Fakul'tetu sotsial'no-gumanitarnyh tehnologij Natsional'nogo tehnichnogo universytetu "Harkivs'kyj politehnichnyj instytut". URL: <http://www.kpi.kharkov.ua/ukr/osvita/fakulteti/> (data zvernennya 02.09.2019) [in Ukrainian]

Tokareva, A. V. (2014). Integratyvne navchnnya yak ody z perspektivnyh napriamiv rozvytky suchasnoi vyshchoi osvity. [Integrative teaching as one of the perspective direction of modern education development]. Visnyk Dnipropetrovs'kogo universytetu imeni Alfreda Nobelya. Seriya "Pedagogika i psihologiya". Pedagogichni nauky. № 2 (8) s. 184-187. [in Ukrainian]

Crawford, L.W. (1993) Language and literacy learning in multicultural classrooms. Boston: Allyn & Bacon. 457 p.

Huber, M. (2004) Integrative Learning: Mapping the Terrain / M.T. Huber, P. Hutchings. – Washington, DC: Association of American Colleges and Universities. 32 p., p. 9.

Klein, J. (2005) Integrative Learning and Interdisciplinary Studies / J.T. Klein // Peer Review. 7 (4). p. 8 – 10.

Rhodes, T. (2010) Assessing Outcomes and Improving Achievement: Tips and Tools for Using Rubrics / T.L. Rhodes. – Washington, DC: Association of American Colleges and Universities. 51 p.

Рудіна М. В. Підготовка студентів-філологів у технічних університетах: актуальність інтегративного підходу

Розглянуто актуальність упровадження інтегративного підходу для підготовки студентів-філологів у технічних університетах. Аргументація ґрунтується на результатах аналізу сайтів університетів про навчання за спеціальністю «Філологія», анкетуванні студентів щодо з'ясування взаємозумовленості вивчення іноземних мов і вибору майбутньої професійної діяльності. Виокремлено протиріччя університетського освітнього поля, зумовлені сучасними змінами у вищій освіті, подолання яких актуалізує інтегративний підхід як методологічний базис ефективного набуття студентами іншомовної компетентності як результату навчання в технічному університеті: тривала традиційність навчальних планів поступово набуває ознак інноваційності освітніх програм, хоча й позначена орієнтацією на світові освітні стандарти; зростає конкуренція університетів за абітурієнтів, а конкурентоспроможність випускників часто не відповідає потребам ринку праці; інертність «словесних» технологій навчання іноземних мов посилюється відставанням інформаційно-технологічного забезпечення університетської освіти від самостійно опанованих студентами інформаційно-комунікативних засобів отримання навчальної інформації.

Ключові слова: інтегративний підхід, галузева університетська освіта, студенти-філологи, іншомовна компетентність, вибір професійної діяльності.

Рудина М. В. Подготовка студентов-филологов в технических университетах: актуальность интегративного подхода

Рассмотрена актуальность внедрения интегративного подхода для подготовки студентов-филологов в технических университетах. Аргументы базируются на результатах анализа сайтов университетов об обучении по специальности «Филология», анкетировании студентов о взаимозависимости изучения иностранных языков и выборе будущей профессиональной деятельности. Выделены противоречия университетского образовательного поля, обусловленные изменениями в высшем образовании, преодоление которых актуализирует интегративный подход как методологический базис эффективного формирования у студентов иноязычной компетентности как результата обучения в технической университете: традиционность учебных планов постепенно приобретает признаки инновационности образовательных программ, ориентированных на мировые образовательные стандарты; возрастает конкуренция университетов за абитуриентов, а конкурентоспособность выпускников часто не соответствует потребностям рынка труда; инертность «словесных» технологий обучения иностранным языкам усиливается отставанием информационно-технологического обеспечения университетского образования от самостоятельно освоенных студентами информационно-коммуникативных средств получения учебной информации.

Ключевые слова: интегративный подход, отраслевое университетское образование, студенты-филологи, иноязычная компетентность, выбор профессиональной деятельности.

Rudina Maryna. Training of philology students in technical universities: relevance of integrative approach

The relevance of integrative approach of training students of philology in technical universities is revealed in the article. The arguments are based on the results of universities sites analysis about training philology students and the

survey among the students about interdependence of learning foreign languages and choosing future professional activity. Contradictions of university education are highlighted; they can be caused by the changes of higher education; overcoming these contradictions actualizes integrative approach as the methodological basis of students' foreign language competence effective formation as a result of studying at technical university. Traditional educational curriculum has gradually reached innovative features, focusing on the world educational standards. The competition for applicants has been growing among the universities, but the school-leavers competitiveness doesn't often correspond the needs of the labour market. Inertness of "verbal" foreign languages teaching technologies and the lack of proper information-technology support make students independent information - communicative means of getting training information more efficient.

Key words: integrative approach, sectoral university education, students of philology, foreign language competence, choice of professional activity.